

Sektionen för socialtjänst

SKR:s socialchefsnätverk – möte 7 mars med anledning av utvecklingen i Ukraina

Massflyktsdirektivet och nulägesbild (Magnus Önnestig, Migrationsverket)

Drygt 2 200 ukrainare har sökt asyl i Sverige från och med den 24 februari. En del av dessa befann sig redan i landet, men många av dem har kommit hit nu. I och med att ukrainare med biometriska pass får resa in viseringsfritt vet ingen hur många personer som har anlänt Sverige. Gränspolisens kontrollerar inresandes dokument och de stämmer i viss mån av med rederierna för att vara förberedda på antal ukrainska passagerare, men någon registrering sker inte.

UNHCR uppger att ca 200 000 personer lämnar Ukraina varje dag. Över 1 miljon har kommit till Polen. Det samlas fler och fler internflyktingar i västra Ukraina, vilket troligen beror på att tågkapaciteten att föra dem till gränsen är begränsad. Det är fortfarande relativt lite strider i de västra delarna. Av det stora antal personer som har flytt har endast en mycket liten del kommit till Sverige. Migrationsverket bedömer att Sverige inte är en prioriterad destination, men med tanke på det stora antal flyktingar som väntas kommer även länder med en liten andel troligen att ta emot många människor på flykt. Polen signalerar att deras kapacitet för mottagande börjar överskridas, och Migrationsverket har nära kontakt med UD som i sin tur följer den politiska utvecklingen i Polen.

Nu gäller massflyktsdirektivet (se 21 kap. utlänningslagen), ett regelverk som aldrig har använts på 20 år. Migrationsverket går nu igenom de juridiska förutsättningarna för att identifiera var detta regelverk inte stämmer överens med andra lagar och regler som har ändrats under de senaste 20 åren.

Ukrainska medborgare och även tredjelandsmedborgare som har tvingats lämna Ukraina efter 24 februari samt anhöriga till dessa båda grupper omfattas av direktivet. Tanken med direktivet är att undvika en utdragen asylprocess, och Migrationsverket arbetar nu för att ta fram en fungerande rutin för snabb hantering som innebär att en individ ska få sitt uppehållstillstånd inom 48 timmar från ansökan. För det krävs ett pass och

att Säpo gör en säkerhetskontroll. Ett uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet innebär att individen omfattas av LMA och har samma rättigheter som andra asylsökande. Till skillnad från asylsökande som behöver ansöka om att få arbetstillstånd får dessa individer automatiskt rätt att arbeta. Individer som omfattas av LMA är Migrationsverkets ansvar avseende logi och dagersättning. Enligt gällande regelverk omfattas en individ av LMA först då uppehållstillståndet beviljas, men Migrationsverket kommer att göra en generös tolkning om individen är i behov av hjälp omgående och tillse att boende och dagersättning i så fall ges även i väntan på uppehållstillståndet. Migrationsverket uppmanar de som har ordnat boende att inte omgående vända sig till myndigheten för att kunna prioritera de som behöver hjälp nu. Av de drygt 2 200 som har sökt asyl har ca 1 500 ordnat boende på egen hand.

Upphållstillståndet beviljas på 1 år. Förlängning sker genom att EU-kommissionen och Europeiska rådet förlänger möjligheten att använda massflyktsdirektivet. Totalt kan uppehållstillstånd ges i 3 år.

Migrationsverket har idag ca 10 000 platser och ska i första läget upphandla 5 000 ytterligare platser. Migrationsverket har också inlett dialog med Länsstyrelsen Stockholm (som har fått samordningsansvar gällande Ukrainarelaterade frågor) om eventuella behov av evakueringsboenden, men i dagsläget löser Migrationsverket behoven. Upphandlingen av ytterligare boenden följer lagen om offentlig upphandling och riskerar att leda till ojämna fördelning över landet. Migrationsverket anser att det på sikt vore mer önskvärt med en jämn fördelning, men saknar i dagsläget någon lösning för hur det skulle gå till. De för dialog med regeringen och har tidigare nämnt en eventuell hemställan om lagändringar för att individerna i stället ska komma att omfattas av bostättningslagen och andra regelverk som övriga nyanlända.

Migrationsverket uppvaktar Justitiedepartementet med två andra hemställningar, dels avseende att rätten till bistånd enligt LMA ska inträda redan vid ansökan/registrering och inte som nu först vid beviljat uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet, dels för att utvidga personkretsen som omfattas av direktivet till att också gälla de ukrainare som redan befann sig i Sverige. Därtill uppvaktar de gällande nödvändiga ändringar i asylersättningsförordningen. SKR lämnar synpunkter i det sistnämnda fallet, bl.a. för att säkerställa ersättning för mottagande av ensamkommande barn, ersättning för sådant bistånd enligt LMA som kommunen enligt 3 a § tredje stycket LMA kan ha betalat ut samt ersättning för hjälp med evakueringsboenden om Migrationsverket skulle be om hjälp med detta.

Hittills har 36 ukrainska ensamkommande barn sökt asyl sedan 24 februari. Hur många ensamkommande barn som vistas här hos anhöriga som inte är

vårdnadshavare är okänt. Vid ett uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet kommer ensamkommande barn att anvisas till en kommun via antingen en utjämnande anvisning eller en anknytningsanvisning.

[EU har aktiverat massflyktsdirektivet - Migrationsverket](#)

[Information med anledning av situationen i Ukraina - Migrationsverket](#)



Migrationsverkets
nulägesbild 7 mars

Regelverk (Mia Hemmestad, SKR)

SKR har skapat en ingång på SKR:s webb för information med anledning av kriget i Ukraina. Där finns i nuläget bl.a. information om bistånd och frågor och svar om ställföreträdare för ensamkommande barn. Informationen kommer att utökas löpande.

[Information med anledning av kriget i Ukraina - SKR](#)

Enligt 3 a § tredje stycket LMA kan kommunen bli ansvarig för utbetalning av bistånd enligt LMA. När detta skulle göras för de s.k. gymnasielags ungdomarna för ett par år sedan visade det sig att det saknades beslutsordning för detta i kommunerna, varför det kan vara värt att se över detta nu.

Det är bekymmersamt att rättsläget är oklart vad gäller olika sociala insatser till personer som omfattas av LMA. Det är en fråga som SKR har uppvaktat regeringen kring under många år och just nu pågår en utredningen som ska se över LMA, men frågan kan komma att verkligen ställas på sin spets om ett stort antal individer genom massflyktsdirektivet ska omfattas av LMA under en längre tid. SKR uppvaktar regeringen i frågan.

Psykisk ohälsa och oro samt (des)information till barn (Ing-Marie Wieselgren, SKR)

- Fråga från Örebro – stödmaterial för att hantera oro hos äldre och funktionsnedsatta med tidigare erfarenhet av krig?

SKR har inte kunnat hitta så mycket material, men se bifogad fil för en del stödmaterial.

Uppdrag psykisk hälsa (UPH) vid SKR tog under pandemin fram en stödlista. Denna kommer nu att uppdateras till att inte bara avse corona, utan stöd i kristid i bredare bemärkelse. Mycket som togs fram under corona kan dock vara användbart även i denna situation. Tipsa gärna SKR om ni har olika bra material i kommunen som skulle lämpa sig för stödlistan. Mejla sådan information till ing-marie.wieselgren@skr.se.

[Stödlista – psykisk hälsa i kristid](#)



Olika stödmaterial

Aktuella frågor inom hälso- och sjukvård (Emma Spak, SKR)

Folkhälsomyndigheten håller på att översätta information om covid-19 och vaccination till ukrainska. SKR har kontakt med vaccinsamordnarna för att säkerställa att de kan erbjuda vaccinationer så snart som möjligt.

Det har kommit förfrågningar från EU om vilket stöd inom hälso- och sjukvård som Sverige kan ge till Ukraina. Det gäller både att lämna materiel till Ukraina och om vi kan ta emot patienter från Ukraina. För att kunna ta emot patienter måste staten klargöra ambitionsnivå och lagrum för sådant stöd. Om vård ska ges behöver individerna kunna stanna en tid i Sverige, vilket kommer att involvera kommunerna och behovet av samverkan mellan region och kommun. Hela vårdkedjan måste beaktas och de praktiska detaljerna klargöras. Det är också viktigt att beakta Migrationsverkets roll i o m att de har ansvar för logi enligt LMA för asylsökande och personer med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet.

MSB är nationellt samordnande aktör för stöd till Ukraina inom hälso- och sjukvård. Socialstyrelsen ser över möjligheterna att bidra med läkemedel. SKR ser gärna att länsstyrelserna tar rollen som samordnare och för dialog med civilsamhällets aktörer när det gäller privata stödinitiativ.